



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 212g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 16 din Codul penal
(*clasificarea infracțiunilor*)

CHIȘINĂU

13 februarie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 3 decembrie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 13 februarie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 16 din Codul penal, ridicată de dl avocat Veaceslav Daneș, în dosarul nr. 1-18016246-05-1r-15072019, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către un complet de judecată de la Curtea de Apel Cahul format din judecătorii dnii Ruslan Petrov, Serghei Pilipenco și dna Natalia Bondarenco, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 25 aprilie 2019, Judecătoria Cahul, sediul central, a pronunțat o sentință prin care dl Sergiu Enicov a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (1) [*conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*] din Codul penal și i s-a aplicat pedeapsa amenzii în mărime de 580 de unități convenționale (ceea ce constituie 29000 de lei), cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de trei ani. Cauza a fost judecată, conform articolului 364¹ din Codul de procedură penală, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală (*i.e.* procedura simplificată).

4. Pe 15 mai 2019, apărătorul dlui Sergiu Enicov, dl avocat Veaceslav Daneș, a contestat cu recurs sentința primei instanțe. În cererea de recurs, avocatul a invocat, între altele, că procesul penal intentat în privința dlui Sergiu Enicov trebuie încetat din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

5. Pe 2 decembrie 2019, în cadrul ședinței de judecată, dl avocat Veaceslav Daneș a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 16 din Codul penal.

6. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Cahul a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal sunt următoarele:

Articolul 16

Clasificarea infracțiunilor

„(1) În funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, infracțiunile prevăzute de prezentul cod sunt clasificate în următoarele categorii: ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave.

(2) Infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la 2 ani inclusiv.

(3) Infracțiuni mai puțin grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv.

(4) Infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv.

(5) Infracțiuni deosebit de grave se consideră infracțiunile săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen ce depășește 12 ani.

(6) Infracțiuni excepțional de grave se consideră infracțiunile săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede detențiune pe viață.”

Articolul 60

Prescripția tragerii la răspundere penală

„(1) Persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene:

a) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare;

[...].”

Articolul 62

Categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice

„(1) Persoanelor fizice care au săvârșit infracțiuni li se pot aplica următoarele pedepse:

a) amendă;

b) privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;

b¹) privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept;

c) retragere a gradului militar sau special, a unui titlu special, a gradului de calificare (clasificare) și a distincțiilor de stat;

d) munca neremunerată în folosul comunității;

f) închisoare;

g) detențiune pe viață.

[...].”

Articolul 264¹

Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 3 la 5 ani.

[...].”

[Articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal în redacția de până la adoptarea Legii nr. 138 din 19 iulie 2018]

Articolul 264¹

Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

„(1) Conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare

se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

[...].”

[Articolul 264¹ alin. (1) din Codul penal în redacția Legii nr. 138 din 19 iulie 2018, în vigoare din 14 decembrie 2018]

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 437
Hotărârile supuse recursului

(1) Pot fi atacate cu recurs:

1) sentințele pronunțate de judecătorii privind **infracțiunile ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate;**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că articolul 16 din Codul penal nu conține prevederi care ar clasifica infracțiunile susceptibile de pedepse neprivative de libertate. În practică, instanțele de judecată au decis că infracțiunile menționate s-ar încadra în categoria infracțiunilor ușoare. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, această interpretare este extensivă.

11. De asemenea, autorul excepției de neconstituționalitate consideră că termenul de prescripție de tragere la răspundere penală pentru comiterea unei infracțiuni care nu prevede pedeapsa închisorii trebuie să fie de un an de zile, adică cel stabilit de Codul contravențional.

12. În opinia sa, dispozițiile criticate contravin articolelor 7, 8, 16, 20, 22, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reține că o condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 82). Norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 78; DCC nr. 97 din 17 octombrie 2017, § 22; DCC nr. 54 din 11 iunie 2018, § 32; DCC nr. 59 din 25 aprilie 2019, § 44; DCC nr. 133 din 5 decembrie 2019, § 20; DCC nr. 138 din 9 decembrie 2019, § 15).

17. Sub acest aspect, Curtea reține că autorul sesizării contestă dispozițiile articolului 16 din Codul penal. Acest articol clasifică infracțiunile, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, în următoarele categorii: ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, se consideră infracțiuni ușoare faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la doi ani inclusiv. În cauza în care a fost ridicată excepția, prima instanță a aplicat dispozițiile articolului 16 alin. (2) din Codul penal atunci când a determinat gravitatea infracțiunii prevăzute de articolul 264¹ alin. (1) [conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe] din același Cod. Curtea constată că autorul sesizării contestă articolul 16 din Codul penal în întregime, însă, de fapt, în cauza în care a fost ridicată excepția sunt aplicabile doar prevederile alineatului (2) din articolul menționat. Prin urmare, în prezenta cauză aceste prevederi pot constitui obiect al excepției de neconstituționalitate.

18. Curtea observă că, deși autorul excepției de neconstituționalitate a invocat că prevederile contestate ar încălca articolele 7 [*supremația Constituției*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 22 [*principiul legalității incriminării și a pedepsei*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție, în realitate, argumentul său principal se referă la o pretinsă lipsă de claritate a articolului contestat.

19. Simpla enumerare a unor dispoziții constituționale nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate (DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 23; DCC nr. 145 din 16 decembrie 2019; DCC nr. 146 din 19 decembrie 2019, § 25). Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolele 7, 8, 16, 20, 26 și 54 din Constituție.

20. Cu privire la pretinsa imprevizibilitate, Curtea reiterează că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și fără pasaje obscure. În special în materie penală, legislatorul trebuie să fie precis, clar și coerent, așa cum o impune principiul legalității incriminării și a pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), garantat de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (DCC nr. 49 din 31 mai 2018, § 30; DCC nr. 9 din 23 ianuarie 2019, § 15). În consecință, legea trebuie să prevadă în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile. Această condiție este impusă de articolul 22 în coroborare cu articolul 23 alin. (2) din Constituție (DCC nr. 14 din 10 februarie 2020, §14).

21. Curtea constată că prevederile contestate sunt formulate cu suficientă precizie. Cu privire la aspectul privind la care categorie trebuie raportate infracțiunile care nu stabilesc pedeapsa închisorii, Curtea observă că, printr-o interpretare sistematică, instanțele de judecată au stabilit că infracțiunile menționate s-ar încadra la categoria infracțiunilor ușoare. Această concluzie rezultă expres din articolul 437 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, care prevede că pot fi atacate cu recurs sentințele pronunțate de judecătorii privind **infracțiunile ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate**.

22. Curtea menționează că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (DCC nr. 117 din 14 noiembrie 2019, § 17).

23. Astfel, Curtea nu atestă, în prezenta cauză, vreo problemă de constituționalitate.

24. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 16 din Codul penal, ridicată de dl avocat Veaceslav Daneș, în dosarul nr. 1-18016246-05-1r-15072019, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 13 februarie 2020
DCC nr. 18
Dosarul nr. 212g/2019